

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autoria	Desconeguda
Lloc de producció	Aldaia
Lloc de procedència	Aldaia
Títol/nom de l'objecte	La Blancaneu
Data	Ca.1980
Mesures	33 x 18 X 8 cm
Materials/tècnica	Ventall/palmito plegable
Varetatge:	Plàstic
País:	Cotó
Núm. inventari	491
Ubicació en el museu	Sala Gremi de Palmiters

DESCRIPCIÓ

Palmito plegable amb varetatge (8+2) de plàstic verd calat i país de cotó litografiat amb els personatges de *La Blancaneu*, conte de fades mundialment conegut. La versió més difosa és la dels germans Grimm i la posada cinematogràfica de *La Blancaneu i els set nans* (1937) de Walt Disney. Els temes infantils van ser molt freqüents a la fi del segle XIX i durant el segle XX. Els temes infantils van ser molt freqüents a la fi del segle XIX i durant el segle XX i, a més de la literatura i el cinema, van tindre la seua aplicació en els ventalls mitjançant la pintura d'escenes de contes coneguts i interioritzats en l'imaginari col·lectiu.

RELECTURA

Tema relacionat

Estereotips de gènere

Gènere i cicle vital: adolescència, festeig

Família i parentiu

Relectura

Hi havia una vegada la dolça Blancaneu, una xiqueta de cabells tan negres com el banús, de pell tan blanca com la neu i de llavis tan rojos com la sang. I diem "hi havia una vegada" perquè han passat dos segles des que els germans Jacob i Wilhelm Grimm recopilaren de la tradició oral germànica el relat literari d'una xiqueta maltractada per la seua madrastra i rescatada per un príncep. Un segle després, Walt Disney reinterpretarà el conte reforçant el missatge patriarcal del paper de la dona submissa integrat en el cànon de bellesa.

La Blancaneu és un conte infantil que dona lloc a nombroses relectures, però en aquesta ocasió ens centrarem en el paper que ha exercit la dona en la literatura i al cinema en una societat patriarcal i de tradició cristiana.

Els contes de fades han servit al llarg de la història per a transmetre als xiquets i xiquetes valors morals mitjançant una sèrie de conflictes que sorgeixen en totes les societats i ens mostren les solucions més encertades a cada situació. Ara bé, si els contes són atemporals, les solucions que s'han anat aportant estan subjectes al context històric de la seua creació. El conte de *La Blancaneu* dels germans Grimm es va escriure a principis del segle XIX, en un context de societat burgesa amb uns clars objectius ideològics. A simple vista es percep un primer ensenyament en la qual els personatges bons seran recompensats i els dolents castigats.

En totes dues versions el tema principal és la competència sexual entre dones expressant-se mitjançant la gelosia, l'enveja i l'odi de la madrastra en declinar la seua bellesa. La rivalitat és tal que intenta acabar amb la vida de la jove -en el cas dels

germans Grimm- en tres ocasions, amb un llaç de cosset, una pinta i la poma, present també en l'adaptació de Disney. La madrastra inicialment és presentada com una dona preciosa i digna d'admiració, però en el transcurs del conte acabarà convertint-se en una bruixa, perdent la seua bellesa i sent castigada per tanta maldat.

Si aprofundim una mica en el conte, de seguida trobem que els comportaments masculins i femenins es veuen clarament definits en totes dues versions en un diàleg patriarcal. El personatge femení queda sota el domini de l'home, aquest serà el que prenga les decisions importants i la dona podrà ocupar-se dels aspectes simples i superficials com el culte al cos.

La dona ha de complir amb el concepte de bellesa preestablert tant física com psicològicament. La dona no sols ha de ser preciosa i vestir amb els millors vestits per a lluir bella, ha de ser submissa, retreta i dominar les labors de la llar per a complir amb el rol que ha determinat una societat masclista. Dit d'una altra manera, si la dona és bonica, sap estar callada, obeeix i sap cuinar i netejar la casa, tindrà més possibilitats que un home es fixe en ella.

Aquest ideal de bellesa ho continuarà adoptant un segle després Walt Disney, a més de convertir el superficial príncep dels germans Grimm en un atractiu príncep introduint en la societat l'ideal d'amor romàntic. Les dones Disney representen al prototip de dona nord-americana postcolonial de rostre blanc i trets femenins i amb un caràcter submís.

Seguint amb el cànon de bellesa al qual es veu sotmesa la dona, el príncep dels germans Grimm dista del príncep que ens presenta la productora Walt Disney. En el relat literari ens mostren a un jove immadur, impertinent i superficial que compra a la jove jacent per a exposar-la en el palau com si d'un objecte es tractara, circumstància que recorda el concepte de "dona flor". En el trajecte al palau, el fèretre envidrat cau a terra caient de la boca de la jove el tros de poma enverinat, la qual cosa fa que torne a la vida.

En el cas del film infantil, els joves s'enamoren a primera vista fruit d'un primer contacte visual on prima la superficialitat amb el cànon de bellesa definit per la societat. Amb l'amor romàntic com a ideal de matrimoni, les dones esperen ser salvades per un home atractiu, dirigent i de classe social alta que les salvarà de la misèria. El jove príncep salva a la Blancaneu retornant-la a la vida mitjançant un bes i viuran feliços per sempre en un palau.

Amb l'ideal d'amor romàntic es genera una dependència emocional i econòmica de la dona cap a l'home, ja que es rep el missatge que les dones necessiten a un home per a poder sobreviure i ser salvades. La lluita contra el patriarcat cap a una igualtat real necessita contes en els quals prevalguen valors com la independència emocional i econòmica perquè cap dona depenga d'un príncep que la salve.

BIBLIOGRAFIA

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, Mireia. *Un mundo de abanicos. Catálogo ilustrado de la colección del MUPA*. Aldaia: Ayuntamiento 2019.

GIMÉNEZ, A. "El mito de la princesa: Blancanieves y la Bella Durmiente según Elfriede Jelinek". *Extravío: revista de literatura comparada*, 2011, nº6, p.82-96

GRIMM, J y GRIMM, W. *Cuentos de los hermanos Grimm. Colección completa*. Buenos Aires: Editorial Universus [Edición 2018. ISBN 978-987-28230-2-3.

MONLEÓN OLIVA, V. "Diferencias y similitudes entre películas de princesas Disney y sus orígenes literarios". *Revista Int. Comunicación y Desarrollo*, núm.3 (13), pp. 60-67. Universitat de València. <http://dx.doi.org/10.15304/ricd.3.13.7071>.

SÁNCHEZ HERNÁNDEZ, T. "De los Grimm a Disney. Un estudio narratológico de la adaptación de Blancanieves". *Con A de* 2014, nº.4, pp.110-125. <https://doi.org/10.4995/caa.2014.2166>